

Dezbaterile revistei

TEATRUL

Dramaturgia la Teatrul Mic

La sfîrșitul lunii septembrie a.c., revista noastră a organizat, în colaborare cu Teatrul Mic, dezbaterile „Dramaturgia națională contemporană la Teatrul Mic și la Teatrul Foarte Mic”. Pentru a da publicului și specialiștilor posibilitatea de a vedea câteva dintre spectacolele cu piese românești contemporane ale Teatrului Mic și Teatrului Foarte Mic, în pregătirea dezbaterii, în săptămîna 21—28 septembrie, pe cele două scene au fost prezentate producțiile: *Ca frunza dudului...* de D.R.Popescu, *Cerul înstelat* deasupra noastră de Ecaterina Oproiu, *Mielul turbat* de Aurel Baranga, *Niște țărani după Dinu Săraru*, *Politica*, *Trestia gînditoare*, *Aventura unei arhive* de Theodor Mănescu, precum și două premiere: *Amurgul burghez* de Romulus Guga și *Ana-Lia* de Dina Cocea.

Participanții la dezbateri s-au referit cu deosebire la politica repertorială a Teatrului Mic din ultimii ani.

Prăfațind cu o substanțială intervenție lucrările dezbaterii, la care au participat dramaturgi, critici de teatru, regizori și scenografi, tovarășa Tamara Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a subliniat „necesitatea continuării dialogului și în legătură cu activitatea altor teatre, onorînd în felul acesta datoria noastră prioritară, aceea de a contribui la promovarea pe scenă a dramaturgiei românești contemporane”.

■ ILEANA BERLOGEA

Dimensiunea actualității

O primă întrebare pe care mi-am pus-o după ce am văzut tematica acestei dezbateri a fost: de ce nu analizăm piesa contemporană românească pe scenele tuturor teatrelor? Oare la Teatrul Mic există elemente aparte? Se poate vorbi despre caracteristici ale dramaturgiei con-

temporane originale la Teatrul Mic, diferite de celelalte teatre?

Răspunsul pe care mi l-am dat a fost pozitiv. Da, se poate vorbi despre originalitatea și unicitatea acestui teatru în raport cu multe altele, despre un program estetic specific, privind piesa românească, și despre reușite care-l individualizează.

Aruncînd o simplă privire asupra titlurilor jucate în ultimele două stagioni, fără pretenția de a le epuiza, remarcăm o idee călăuzitoare în selecția acestora, punerea lor sub semnul categoric al unui teatru angajat din punct de vedere politic, al unui teatru politic românesc, așa cum îl înțelegem noi astăzi. Aceasta înseamnă că nu se limitează la dezbaterile de strictă actualitate sau la mijloacele de expresie proprii formelor agitatorice, ci îmbrățișează condiția omului de astăzi de la noi și din lume, într-o relație dialectică

națională contemporană și la Teatrul Foarte Mic

In incheierea intervenției sale, tovarășa Tamara Dobrin a apreciat că: „ac-torii Teatrului Mic au dat viață, adeseori cu deplină responsabilitate profesională, personalității omului nou, revoluționar, au adus în lumina rampel mesajul profund al piesei românești contemporane.”

Adriana Popescu, secretarul literar al Teatrului Mic, a prezentat un succint bilanț al celor două săli de teatru în ultimii cîțiva ani, punînd, în felul acesta, la dispoziția auditoriului, cifre și titluri elocvente privind prezența dramaturgiei românești de azi pe cele două scene, într-o consonanță demnă de interes cu dra-maturgia universală a secolului XX. Au fost prezentate comunicări — dintre care publicăm în acest număr al revistei pe acelea ale prof. univ. dr. Ilcana Berlogea, decan al I.A.T.C., prof. univ. dr. Ion Toboșaru, criticilor Valentin Silvestru, Victor Parhon și Paul Tutunșiu.

Scriitorul Dinu Săraru, directorul Teatrului Mic, a rostit un scurt cuvînt de mulțumire.

Lucrările dezbaterii au fost conduse de dramaturgul Theodor Mănescu.

Redacția își propune să organizeze asemenea dezbateri, în colaborare și cu alte teatre, în legătură cu această temă prioritară.

de mare subtilitate. Pentru ca să înțelegem acest concept este suficient să luăm ca puncte cardinale trilogia lui Theodor Mănescu — **Politica, Trestia ginditoare și Aventura unei arhive** —, tulburătoare solilocvii ale comunistului român în legătură cu amplele transformări care s-au petrecut în ultimii 50 de ani la noi și în lume, **Evul mediu întimplător și Amurgul burghez** de Romulus Guga, cele mai îndrăznețe parabile politico-fantastice din dramaturgia noastră, în care se vorbește despre destinul planetei pe care trăim, **Niște țărani**, dramatizarea Cătălinei Buzoianu după romanul omonim al lui Dinu Săraru, epoea a colectivizării, **Cerul înstelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu, vivisecția unui suflet chinuit în clipa unei mari decizii, făcută cu finețea celei mai subtile drame psihologice și **Miriiala** de Paul Cornel Chițic, exemplu

convingător de teatru agitatoric. Iată di-versitatea, paleta tematică și varietatea formelor.

Dacă ne referim la dimensiunea actualității, sau mai bine spus la modul în care apare ideea de actualitate în acest teatru politic, trebuie să precizăm că și acestea are un înțeles elastic, actual, chiar emoționant de actual, în sfera ei intrînd și luptătorul pentru libertate socială și politică din veacul trecut, precum neobositul cărturar Timotei Cipariu, eroul lui Ion Brad din **Nu pot să dorm**, și Bărbatul din trilogia lui Theodor Mănescu, și tînărul muncitor creat de Paul Cornel Chițic, și tînărul comunist în ilegalitate din **O șansă pentru fiecare** de Radu F. Alexandru, sau eroinele din **Ana-Lia** de Dina Cocea.

Ceea ce este demn de remarcat în conceptul de teatru politic promovat de Teatrul Mic este relația organică dintre den-

sitatele problemelor și nouatale mijloacelor de expresie, conținutul bogat, substanța mustind de gânduri și chemări la o atitudine angajată fiind exprimată în forme literare îndrăznețe, insolite, care și-au găsit întru chipări scenice excepționale.

Parabolele politico-fantastice ale lui Romulus Guga, **Evul Mediu întimplător** și **Amurgul burghez**, se înscriu printre cele mai cutezătoare lucrări dramatice de la noi; nu numai imagistica grotescă este de o impresionantă originalitate, ci și structura literară, de tip compartimental, molecular, purtând pecetea însușirii organice a procedeelelor cinematografice și a celor ale teatrului epic, cu alăturări de scene și situații între care racordul se face numai pe planul ideii, generînd o comunicare de tip intelectual-senzorial, într-o desăvîrșită sinteză a influențelor brechtiene și ale teatrului „cruzimii” formulat de Antonin Artaud. În trilogia sa, Theodor Mănescu propune structuri noi de teatru epic, pornind de la ideea „romanului dramatic”, cu o desfășurare dictată de mersul gândurilor, alăturînd discontinuității „visului”, adusă în literatură de Strindberg și de suprarealiști, discontinuitatea meditației lucide, a aducerilor-ămintă, a imaginației ce dă concretețe depozitului de impresii al memoriei. Este o structură pe care aș numi-o „vis cu ochii deschiși”, „vis contratrat de rațiune”.

Într-o asociere, încă imperfectă, dar interesantă, a situațiilor simbolice cu realitatea, a halucinației cu procesul de conștiință, ne vorbește Mihai Rădulescu, în **Șoareci de apă**, despre condiția emigranțului. Ducînd spre desăvîrșire teatrul de introspecție și analiză psihologică, Ecaterina Oproiu a creat în **Cerul instelat deasupra noastră** o adevărată capodoperă a genului. Tot cu procedeele teatrului psihologic au lucrat și Dina Cocea în **Ana-Lia** și Paul Everac în **Un pahar cu sifon...**

Din dramaturgia lui D. R. Popescu s-a jucat **Ca frunza dudului...**, o piesă ce poate fi privită și ca o dezbateră etică, dar care, prin infuzia mitului, prin pluralitatea de semnificații (personajele apar ca indivizi și ca prototipuri ale condiției umane), s-a putut transforma, în spectacolul creat de Cătălina Buzoianu, într-o pasionantă dezbateră politico-etico-filozofică.

Mai există și alte aspecte ce ar putea fi puse în lumină; s-ar putea vorbi și despre prezența comediei la Teatrul Mic, despre noile valențe descoperite în lucrările lui Aurel Baranga, dar mă opresc în încheiere numai asupra modului în care au fost valorificate scenic piesele românești pe scenele acestui teatru. asupra modului în care ele au devenit „ediții princeps” din punct de vedere regizoral și actoricesc.

La Teatrul Mic sau la Teatrul Foarte Mic, piesa românească a fost considerată nu o premieră absolută oarecare, ci un eveniment teatral, pe primul plan fiind valorificarea scenică, modul în care regizorii și actorii au creat echivalentele scenice ale ideilor cuprinse în texte.

Cu reprezentanții cei mai buni ai generației ajunse acum la maturitate (cum este Cătălina Buzoianu) sau dînd tinerilor posibilitatea să se afirme (Cristian Hadji-Culea, Silviu Purcărete, Dragoș Galgoțiu), invitînd regizori de film (**Amurgul burghez** este prima experiență teatrală a cunoscutului regizor de film Dan Pița), cu actori dintre cei mai străluciți (Valeria Seciu, Ștefan Iordache, Leopoldina Bălanuță) sau cu tineri lansați cu îndrăzneală (Dinu Manolache, Rodica Negrea, Florin Călinescu ș.a.m.d.), Teatrul Mic a realizat spectacole de referință. Unele dintre montările Teatrului Mic au rămas unicat tocmai pentru că devenise imposibil a se intra în „dispută” cu ele (**Niște țărani**, **Șoareci de apă**, musicalul **Nu sint Turnul Eiffel**), dar cele mai multe piese jucate aici în premieră absolută au fost preluate de îndată: **Politica și Trestia gînditoare** de Theodor Mănescu, **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu, montările-princeps avînd funcția de izvor de inspirație și de stimulent la replică.

Prin promovarea dramaturgiei originale și criteriile sale de selecție, Teatrul Mic s-a transformat într-o adevărată școală, o școală ce demonstrează valorile ideatice și artistice ale piesei românești, care poate fi așezată chiar la nivelul capodoperelor literaturii universale, dar numai atunci cînd este citită cu atenție, înțeleasă și montată cu fantezie, dragoste și respect.

■ VICTOR PARHON

Semnificațiile unei politici repertoriale

O frumoasă și nobilă tradiție a teatrului românesc, izvorînd din patriotismul ardent sub semnul căruia s-au aflat începuturile sale și sub semnul căruia au continuat să se afle toate biruințele sale artistice substanțiale și importante, de ieri și de azi, care, fiind ale teatrului românesc, au fost și ale limbii române și ale sufletului românesc, cere ca deschiderea stagiunii teatrale să se facă la fie-